

ELNÖKSÉGI ÜLÉS

A Geodéziai és Kartográfiai Egyesület elnöksége 1979. június 21-én ülést tartott. Az ülés napirendje a következő volt:

1. A geodéziai szaklap elemzését végző bizottság jelentése. Előadó: *dr. Miskolczi László*.

2. A kartográfiai szakosztály beszámolója. Előadó: *Domokos György*.

3. Beszámoló a szocialista országok geodéziai és kartográfiai egyesületei vezetőinek tanácskozásáról. Előadó: *dr. Detrekői Ákos*.

Az 1. napirendi pont tárgyalásának alapjául szolgáló beszámolót a szemleovatóban részletesen ismertetjük.

Az elnökség mind a három napirendi ponttal kapcsolatos előterjesztést vita után elfogadta.

A Lázár-deák emlékérem jelölő bizottság tagjaiul a következő tagtársakat választotta meg: *dr. Regőczy Emil elnök, Dunszoki Sándor, dr. Gabos György, dr. Józ István, dr. Somogyi József* tagok.

A KARTOGRÁFIAI SZAKOSZTÁLY BESZÁMOLÓJA

Első alkalom, hogy a GKE elnöksége előtt a Kartográfiai Szakosztály beszámol munkájáról.

Szakosztályunk egységös az egyesülettel, létrehozatalát a hazaikartográfia szervezeti kialakulása, fejlődése, az egyetemi képzés beindítása után kialakult helyzet érlelte meg. Fő célja alakulásától napjainkig a

- térképészek szakmai ismereteinek növelése,
- a térképek gyakorlati felhasználási lehetőségeinek megismertetése, a térképismeret és térképolvasás elmélyítése, a térképek közművelődési szerepének fokozása,
- társadalmi ráhatással a térképpolitika alakítása, az állami feladatok megvalósításának elősegítése.

A szakosztály elnöki tisztjét két évtizedig *dr. Radó Sándor* töltötte be, ezt követően egy választási ciklusban *Domokos György* irányította a szakosztály munkáját. A szakosztály titkára 1956—1965. között *Martinovich Sándor*, ezt követően 1966—1977 között *dr. Papp-Váry Árpád* volt.

A szakosztály és a vezetőség munkája két irányú. Egyrészt szervezi a hazai és nemzetközi rendezvényeket, előadásokat, másrészt irányítja a Nemzetközi Térképészeti Társulás működéséhez kapcsolódó magyar tevékenységet.

A szakosztály vezetősége a feladatokat félévenként rendszeresen megtartott, illetve szükség szerinti alkalmi vezetőségi ülésein jelöli ki, vitatja meg.

Szerencsés körülmény, hogy a szakosztályi tagok általában Budapesten élnek és dolgoznak. Így összefogásuk, mozgósításuk nem ütközik nagy nehézségbe. A tagok többsége négy nagyobb intézményben dolgozik: a Kartográfiai Vállalatban, a Magyar Néphadsereg Térképészeti Intézetében, az ELTE térképtudományi tanszékén és a Földmérési Intézetben. A többi intézetnél, vállalatnál csak néhány fős térképészeti csoportok működnek (VATI, VITUKI, MTA, FKI, Földtani Intézet stb.). Ezekkel a kis szakmai körökkel is szoros és rendszeres kapcsolatot tartunk fenn. Az előadások ki-választásánál figyelembe vesszük sajátos érdeklődésüket. A szakosztálynak vidéki csoportja nincs, bár hasznos lenne vidéki kapcsolatokat is létesíteni. A Kartográfiai Vállalat idén Debrecenben létesülő kartográfiai rész lege jó lehetőséget nyújt majd erre.

A szakosztály új tagjait általában az egyetemisták köréből toborozza.

Rendezvények

Rendezvényeinken szakmai előadások keretében mód nyílik a kartográfiai kutató munkák és eredmények

szemmel kísérésére, az új technológiák, rendelkezések megismerésére és szakmai vitákra. Ez utóbbit különösen fontosnak tartjuk az országos jelentőségű kartográfiai feladatok esetén. Úgy véljük, társadalmi úton sikeresen járultunk hozzá az új térképész szakközépiskola tantervének kialakításához, és a nyílt minősítésű földrajzi térképrendszer jelkulcsának és tartalmának formálásához.

A szakosztály előadásai az alábbi főbb témák köré csoportosulnak:

1. Új állami feladatokhoz kapcsolódó tájékoztatók (pl.: Egységes Országos Térképrendszer, nyílt térképrendszer, a térképészet felső- és középfokú oktatásának tematikája).

2. Beszámolók a külföldön rendezett kartográfiai eseményekről, konferenciákról, kiállításokról.

3. Kartográfiai technológiák, technikai eszközök ismertetése.

4. Kartográfiai kutatási célkitűzések és eredmények ismertetése (földgömb- és dombortérkép-készítés, tematikus térképek és atlaszok szerkesztése, automatizálás).

5. Közgazdasági és gazdaságossági problémák megvitatása.

6. Kartográfiai elméleti előadások (szemiotika, közgazdasági szempontok stb.).

7. Ünnepi megemlékezések, évfordulók.

A Szakosztály évente 3—6 hazai rendezvényt szervez. Egy-egy rendezvényen, különösen az utóbbi években 2—3, témájában kapcsolódó, előadás hangzik el. A rendezvények számát nem kívánjuk növelni, inkább a magasabb színvonalra és a jobb előkészítésre törekszünk. Szélesebb körű, átfogó jellegű témakörök eseténként egész, ill. félnapos ankétokat is szerveztünk. Jó módszernek bizonyult a más GKE szakosztályokkal, bizottságokkal (pl. szakmatörténeti bizottság, közgazdasági munkabizottság), illetve a Földrajzi Társaság Térképészeti Szakosztályával közös rendezvények szervezése. Különösen eredményes és hasznos volt 1978-ban a közgazdasági munkabizottsággal közösen szervezett nemzetközi tanácskozásunk a térképészeti automatizálásának közgazdasági kérdéseiről.

Sikeresek voltak azok a rendezvényeink melyeken neves külföldi kartográfus szakembereket kértünk fel előadások megtartására (*Ormeling, Ogrissek, Roubitschek, Berljan*). A jövőben ezt a módszert rendszeressé kívánjuk tenni.

Rendezvényeinken általában 15—25 fő vesz részt, jó hangulatú beszélgetések, viták alakulnak ki. Egy-egy sikeresen szervezett előadáson azonban 60 fő is megjelenik, de sajnos előre nem látott ok miatt volt olyan előadás is, melyen csak 6 fő vett részt.

1962—1978 között a szakosztály évente rendszeresen közreműködött a hazai nemzetközi térképkiállítások és tanácskozások szervezésében (l. a táblázatot). A hazai térképgyűjteményeket gyarapító számtalan térkép és az előadásokban tükröződő nemzetközi tapasztalatok átfogó értékelése, hazai hasznosításuk vizsgálata a 70-es évektől elmaradt. A kiállítások sajátos, szűkebb témája (vizrajzi, mezőgazdasági, ipari-kereskedelmi, geomorfológiai térképek) is hozzájárult ahhoz, hogy a kiállítások elvesztették a korábbi években a magyar kartográfia fejlődésére gyakorolt jelentős hatásukat. Az évenkénti kiállítások kevés időt is engedtek a szakma néhány lelkes képviselőjének a témák feldolgozására, elméleti értékelésére. A tapasztalatok alapján arra a következtetésre jutottunk, a jövőben csak 3—4 évenkénti rendezünk kiállítási tanácskozást, valamilyen adott hazai feladat megvalósításának az elősegítésére.

A nemzetközi rendezvények anyagainak hazai ismertetése fokozatos fejlődést mutat. Kezdetben lapunkban megjelent rövid ismertetések, később a Földmérési és Térképészeti Tájékoztatóban megjelent fontosabb cikkek, végül önálló — magyar nyelven is kiadott — tanulmánykötetből ismerhette meg szakközönségünk a konferenciái előadásait.

A GKE a Kartográfiai Szakosztály néhány szakemberének lehetővé teszi, hogy évente 1—2 alkalommal a szocialista országokba utazzanak kartográfiai rendezvényekre. Az utóbbi 8 évben évenként 3 fő átlag egy-hetet töltött külföldön. A kiutazók kiválasztásánál a szakmai felkészültség, a nyelvismeret mellett szempont, hogy lehetőleg minél több aktív munkatársunk vegyen részt ilyen utakon, mintegy munkája jutalmaként is. Ezt többé-kevésbé sikerült elérni, így mindössze 3 olyan tagtárs volt, aki háromszor, ill. négyszer utazott az elmúlt 10 év alatt. Az utak 60%-án más-más tagtárs vett részt. A kiutazóktól megköveteljük, hogy útjukról beszámolót írjanak a Geodézia és Kartográfia című folyóiratba.

A külföldi utazásokkal kapcsolatos gondunk, hogy gyakran későn kapjuk meg a meghívásokat, így sokszor nehéz kiválasztani a megfelelő előadót, és kevés idő marad az előadás megírására is. Előfordult, hogy sürgős döntés miatt a vezetőség megkérdése nélkül az elnök és a titkár jelölte ki a kiutazót.

A Nemzetközi Térképészeti Társulással a kapcsolatot a szakosztály mellett működő Nemzeti Bizottság tartja. A Nemzeti Bizottság folytatja a levelezést, állítja össze a nemzetközi tanácskozásokra készülő nemzeti beszámolókat, hagyja jóvá a kiküldött előadásokat. A külföldi nemzetközi kiállításokra előkészíti és koordinálja a magyar részvételt. Jelentős munkája a bizottságnak, hogy a Nemzetközi Térképészeti Társulás 4 évenkénti kongresszusára angol nyelvű tanulmánykötetet jelent meg hazai térképészeti eredményeink bemutatására. 1968 óta 3 ilyen kiadvány látott napvilágot. 1980-ban tervezzük megjelentetni a következő kötetet, a tokiói tanácskozás alkalmából.

A Nemzeti Bizottságon belül, a Nemzetközi Térképészeti Társulás felépítésének megfelelően, albizottságok működnek. Vezetői a bizottságok rendes és levelező tagjai.

Az albizottságok közül jelentős sikert könyvelhet el a terminológiai és az automatizálási albizottság, melyek tevékenységeinek eredményeként jelent meg a magyar nyelvű Kartográfiai értelmező szótár és a 8 nyelvű Automatizálási értelmező szótár.

A Geodéziai és Kartográfiai Egyesületnek két neves külföldi kartográfiai szakember is tiszteleti tagja: *Ormeling, F. J.* holland és *Szaliscsev, K. A.* szovjet professzorok. A bizottság a következő alkalommal is javaslatot kíván tenni tiszteleti tagságra.

Terveink, feladataink

A szakosztály a Geodéziai és Kartográfiai Egyesület Intéző Bizottságának határozata alapján elkészítette középtávú cselekvési programját.

Terveinknek megfelelően továbbra is nagy súlyt helyezünk tagtársaink szakmai tájékoztatására, továbbképzésére, érdeklődési körük szélesítésére.

Különösen fontosnak tartjuk a technikai-technológiai fejlődés meggyorsítása, a termelés hatékonyságának növelése érdekében kifejtendő munkát.

Célunk a tudománypolitikai elvek megvalósítását segítő munka támogatása és az oktatási, a politikai, gazdasági, agitációs és propagandamunka térképi segéd-eszközökkel való ellátásának támogatása.

Társadalmi közreműködéssel kívánunk hozzájárulni az új iskolai atlasz- és falitérképrendszer programjának megvalósításához, az államigazgatás és a turizmus térképi ellátásának javításához, az előrelépéshez a térkép-készítés automatizálásban.

Tovább kívánjuk fejleszteni nemzetközi kapcsolatainkat. Elő kívánjuk segíteni közös nemzetközi kiadványok megjelentetését.

Foglalkozunk egy hazai vándorkiállítás szervezésének a gondolatával a vidéki kapcsolatok kiépítése céljából.

Ösztönözni kívánjuk tagjainkat, hogy folyóiratunkba több kartográfiai témájú cikket írjanak.

Meg kívánjuk szervezni a kartográfiai szakemberutánpótlás eredményeinek számontartását, egy-egy kiemelkedő egyetemi diplomamunka jutalmazását, szorosabb kapcsolat kiépítését az oktatási bizottsággal.

Nemzetközi térképészeti kiállítás		Előadások száma (ebből magyar)	Kiállító országok száma	Kiállított térképek száma
éve	tárgya			
1962	Nemzetközi atlaszok	24 (1)	nincs adat	nincs adat
1963	Úttérképek	4 (—)	57	409
1964	Turistatérképek	6 (2)	78	1438
1965	Földrajzi falitérképek	4 (1)	28	330
1966	Iskolai atlaszok, földgömbök	11 (2)	42	168
1967	Várostérképek	8 (2)	56	496
1968	Földhasznosítási térképek	28 (11)	30	500
1969	Népességi térképek	20 (4)	35	505
1970	Közlekedési térképek	19 (2)	33	300
1971	Nemzeti és regionális atlaszok	22 (3)	59	280
1972	Történelmi térképek	26	21	200
1973	Térképkészítés automatizálása	22 (4)	17	—
1974	Világtérkép-sorozatok	—	29	211
1975	Hidrográfiai térképek	—	24	170
1976	Térképek a mezőgazdaság szolgáltatásában	12 (2)	18	183
1977	Geomorfológiai térképek	36 (6)	24	150
1978	Ipari és kereskedelmi térképek	—	21	122

ELŐADÁSOK

Budapest

Kiszely Miklósné : A 25 éves Tiszai Vegyi Kombinátnban folyó mérnökgeodéziai munkák.

Gellai István : A Balaton-part rendezésével kapcsolatos geodéziai munkák.

Szilvássy Sándor : Atlaszok és térképes prospektusok szedési, tördelési és képszerkesztési problémái.

Földi Ervin : Magyarország földrajzinév-tára kiadásának kérdései.

Csermák Ferenc : A KGST országok népszerű politikai atlasza.

Szilvási József : Földi fotogrammetriai eljárások alkalmazása épületek rekonstrukciós terveinek készítéséhez.

Závoti József : A SPLINE-függvények alkalmazása digitális felületmodellek leírásához.

Niklasz László : A nagyméretarányú digitális térképek változásátvezetési rendszerének kérdései, a létesítendő földmérési adatbank szemszögéből.

Dr. Kis Papp László : Beszámoló a szófiai nemzetközi oktatási konferenciáról.

Ahinger László : Tematikus várostérképek készítésével kapcsolatos fejlesztési irányzatok.

Fleck Alajos : Ptolemaiosz földrajzi koordinátáinak néhány földméréstörténeti vonatkozása.

Bácsa Imre : Az üzemi földnyilvántartás rendszere.

Dr. Zombai Pál : Gondolatok a (földrajzi) térképészet mibenlétéről. (Az 1978. okt. 10-én tartott előadás helyes címe.)

Eger

Dr. Kovács Béla: Szaküzemmérnöki képzés és útbeszámoló az ausztriai tanulmányútról.

Winkler Péter: Fotogrammetriai új technológiai eljárások, különös tekintettel a nagyméretarányú felmérésre.

Győr

Bolla Gyula: A geodéziai alappontok helyzete Győr-Sopron megyében.

Dr. Kovács Imre: A geodéziai jelek védelmének problémái.

Kecskemét

Sándor Béla: A műszaki nyilvántartás helyzete és problémái Bács-Kiskun megyében.

Csörtán András: A földalattiközmű-felmérés és -nyilvántartás mérnökgeodéziai előírásai.

Gyimesi Albert: Közműnyilvántartási adatok felhasználása a hálózatok kutatásánál és felmérésénél.

Miklós József: Közművezeték tervezésével és elhelyezésével kapcsolatos igény.

Miskolc

Dr. Czellár András: Az elektronikus planiméter ismertetése.

Fodor Zoltán: Borsod megye térképellátottsága jelenleg és az 1980. utáni években.

Sopron

Mentes Gyula: Mikroprocesszorok alkalmazása a geodéziában.

Dr. Halmos Ferenc: Geodétaszemmel Indiában.

Dr. Kurt Brerbauer (Bécs): Az asztrogeodéziai úton történő geoidmeghatározás elmélete és gyakorlata.

Szekszárd

Rutkai Lajos: A földmérési szakfelügyelet kialakítása és jelenlegi helyzete Tolna megyében.

Cibulka Lajos: A mezőgazdasági rendeltetésű földterületek termelésből való kivonása.

Székesfehérvár

Csepregi Szabolcs: Korszerű geodéziai műszerek bemutatása.

Kádár István: Texas Ti—59 zsebszámológép geodéziai alkalmazása.

Cseh János: A forgalomba került ingatlannyilvántartás eddigi tapasztalatai, további feladatok.

Kléber Géza: Az F. 3. Felmérési Szabályzat módosításának szükségessége.

Deme Gyula: Élménybeszámoló a kanadai tanulmányútról.

Somló József: A földmérés és a térképészet VI. ötéves tervének irányelvei.

Veszprém

Nagy Lajos: A nigériai földmérés.

NAGYOBB RENDEZVÉNYEK

1979. május 4. Ankét a kozmikus geodézia hazai oktatásáról.

Június 5. Ankét a BME Geodéziai Intézet Tudományos Diákkörének fotogrammetriai tárgyú előadásairól.

Fekete Károly: Filmtorzulások vizsgálata.

Ernyes Éva: A környezetvédelem térképészeti feladatai.

Homolya András—Petrik Zsuzsa: A geodéziai és fotogrammetriai városmérési eljárások ismertetése és összehasonlító vizsgálata.

Június 12. Egésznapos munkahely-látogatás a IV. r. alappontsúrtás és vasbeton mérőtorony-építés helyszíni munkáinak megtekintésével.

Dr. Detrekői Ákos